

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 43.

Stockholm den 26 Oktober 1911.

4:e årg.

<p>Prenumerationspris: $\frac{1}{2}$ år .. kr. 4: 50 $\frac{1}{4}$ år .. kr. 2: 50 $\frac{3}{4}$ 3: 50 $\frac{1}{4}$ 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.</p>	<p>Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. Utgifningstid hvarje torsdag.</p>	<p>Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: kl. 11—12. Sthlm 1911, F. Englund's Boktr.</p>	<p>Expedition och Annonskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.</p>	<p>Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: — Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.</p>
--	---	---	--	--

Första-kammarupplösningen och vår rösträttsfråga.

Den skedda ministärförändringen har varit af största betydelse för läget af vår rösträttsfråga, hvad vi däraf med säkerhet kunna vänta är en kunglig proposition om rösträtt för kvinnor vid nästa års riksdag. "Intet förhållande bör längre tillåtas i denna viktiga fråga", hette det i det af Frisinnade landsföreningen framlagda allmänna programmet vid de nu för rättade valen. På det program, som bland andra innehåller denna punkt, är den nuvarande regeringen bildad. Om våra förhoppningar med afseende på regeringens initiativtagande till vår frågas lösning i något afseende behöfde stärkas, kan ju äfven något direkt uppmuntrande ligga uti kunskapen om att regeringschefen, och ännu en medlem af ministären, ecklesiastikministern, är medlem af "Männens förbund för kvinnans politiska rösträtt". Men det torde väl ej vara nödigt att söka ut personernas enskilda sympatier för saken — partiet har vår fråga på sitt program. Och därmed är densammas framförande gifvet.

Om vi således med förtröstan kunna se fram emot regeringens åtgörande i denna sak vid 1912 års riksdag, så är dock den lyckliga utgången icke därmed viss. Hvad som skulle något säkra en sådan är emellertid — hvad som nu skett — Första kammarens upplösning. En nybildad Första kammare ger oss i hvilket fall som helst en chance för att denna kammare icke längre skall stå som motståndare mot en reform, hvars berättigande i allt vidare kretsar erkännes. Dock få vi icke överlämna oss åt en alltför stor optimism. Efter all beräkning kommer högern efter de nya valen att stå kvar med en 20 rösters öfvervikt i kammaren, och om vi äfven kunna hoppas att i denna högermajoritet ha en del personliga vänner till den kvinnliga rösträtten, så är detta ej alltför mycket att lita på. Frågans slutliga — och lyckliga — afgörande torde, för närvarande, vara bunden vid vänsterpartiernas öfvervikt. Det är af denna grund nyvalen till Första kammaren komma att verka bestämmande för utgången.

Kvinnorna och förvärf- arbetet.

Den stora sammanslutning af olika kvinnoöreningar, som i Tyskland under namn af Verband Fortschrittlicher Frauenvereine tagit upp frågan om så många för kvinnorna viktiga reformer, har den 27—29 september haft sitt årsmöte i Berlin. Denna gång var det kvinnorna och förvärfarbetet, detta invecklade problem, som stod främst på dagordningen. Frågans universalitet ger förhandlingarna intresse äfven utanför det egna landet, öfverallt ställas kvinnorna numera inför nödvändigheten af att kasta sig in i förvärfarbetet, öfverallt äro konflikterna och svårigheterna i det stora hela desamma. Vi finna det därför af värde att här lämna ett utdrag af det intressanta referat af mötet, som Else Lüders meddelat i sista numret af "Die Frauenbewegung".

Den första fråga, som togs upp till behandling, var konkurrensen mellan kvinnoarbetet och männens arbete. I ett två timmars långt föredrag undersökte dr Hanns Dorn från München, utgående från en strängt vetenskaplig grund, huruvida nedtryckta arbetslöner och arbetslöshet — två saker hvilka i det nuvarande illa ordnade kvinnliga förvärfarbetet öfverallt förekomma — verkligen måste anses vara oupplösligt förknippade med kvinnoarbetet eller huruvida icke dessa faror skulle kunna aflägsnas genom ett höjande af kvinnoarbetet. Kvinnorna måste bevaras åt arbetet, ty det kan aldrig arbetas för mycket inom ett folk, så länge icke alla kulturens skatter i rikaste mått finnas för handen — och hvilket folk har kommit dithän! Dr Dorn framhöll huru svårt det är att afgöra härmed sammanhängande frågor samt betonade att nationalekonomien måste göra konkurrensfrågan i våra dagar till ett långt noggrannare studium än hvad som ännu gjorts samt framlägga vida omfångsrikare bevismaterial för att kunna komma med några direkta uttalanden.

Hvad dr Dorn slutade med att framhålla kan sammanfattas i nedanstående punkter:

talrika undersökningar på senaste tiden gifva vid handen att det kvinnliga förvärfarbetet — icke endast de ogiftas utan äfven de giftas — i våra dagar är inom breda folklager ur privatekonomisk synpunkt fullkomligt oumbärligt. En i Tyskland gjord undersökning visar ganska intressanta fakta med afseende på detta, såsom att kvinnor med färre och uppvuxna barn i större antal äro sysselsatta med förvärfarbete än kvinnor med flera och små barn. (De förvärfarbetande kvinnornas familjer ha dock att uppvisa ett barnantal, som är fullt tillfredsställande ur folkökningssynpunkt, 3,9 öfverlevande barn.) Vidare har det visat sig att lefnadsstandarten inom de förvärfarbetande kvinnornas familjer är högre än inom de icke i yrke anställda kvinnornas, så är trångboddheten mindre, möbler, huseråd, och framför allt sängarna, äro talrikare och i bättre skick, och själva hushållningen skötes ordentligare. Särskildt äro matförhållandena

i dessa familjer mycket mera tillfredsställande, och framför allt är de själfständigt arbetande kvinnornas föda vida bättre än de icke i yrke arbetande kvinnornas.

Med hänsyn till förvärfarbetets oumbärlighet för de ogifta och de gifta kvinnorna betonade dr Dorn, att målet för all socialpolitik i detta hänseende måste vara: icke att skydda kvinnorna från förvärfarbetet men att höja deras ställning inom detsamma. Vidare att en utsträckt skyddslagstiftning för arbeterskor, så nödvändig den än är, måste tillsvidare träda tillbaka för sträfvandena för möjligast höga stegring af kvinnoönerna samt att kvinnornas utbildning för förvärfarbetet icke bör inskränkas till en ren facklig utan måste sammanhänga med allmänbildning.

Frågan om kvinnornas bristfälliga utbildning upptogs i annat sammanhang, då professor Friedrich Cauer, en den grundligaste kännare af frågor rörande reformer i den högre flickskoleundervisningen, talade öfver ämnet kvinnans yrkesutbildning, en statens och kommunens uppgift, och behandlade frågan med hänsyn till de högre yrkena, samt då fröken Metta Gadesmann upptog den, talande för de i kommersiella yrken anställda kvinnorna.

Talande voro de siffror fröken Gadesmann anförde med afseende på huru stat och kommun ännu försumma sina plikter mot de unga flickorna i hvad det gäller fortsättningsskolor — kostnaderna för gossarnas och flickornas utbildning stå i förhållande af 93 % till 7 %.

Brännpunkten för alla med det kvinnliga förvärfarbetet förbundna frågor berördes af dr Gertrud Woker, privatdocent vid universitetet i Bern, i ett föredrag öfver kvinnligt förvärfarbete och rasutvecklingen. Det är allt för väl bekant hvilken förmåga detta ämne har att uppröra sinnena, huru har det ej stridits och polemiserats i denna fråga. Bort med kvinnoarbetet, det skadar släktet, ropa de förbittrade rashygienikerna. — Kvinnoarbetet är ur nationalekonomisk synpunkt och med afseende på utvecklingstendenserna numera ej att fördöma, säga nationalekonomerna. — Skydda oss för öfvermåttet af arbete, vi digna under det, ljuder det upprörande ropet genom alla undersökningar af de gifta, illa aflönade fabriks- och hemarbeterskornas förhållanden. — Vi känna de konflikter, som uppstå genom det kvinnliga förvärfarbetet, och dock välsigna vi vårt arbete, säga de kvinnor, som ha lyckan att med tillfredsställelse kunna arbeta i sitt yrke. På ett utomordentligt sätt förstod dr Woker att draga upp linjen mellan alla dessa oklara stämningar och åsikter. Hennes anförande utnynnade i följande uttalanden:

Det kvinnliga förvärfarbetet är en nationalekonomisk nödvändighet. Äfven om en rasförsämring skulle kunna påvisas som följd af detta arbete, så kan det ändå icke skaffas ur världen.

Ur det kvinnliga förvärfarbetet under dess nuvarande betingelser framgå för släktet såväl gynnande som hämmande faktorer.

Det kvinnliga förvärfarbetet är befordrande för en god utveckling af rasen genom:

Juvel-, Guld- & Emalj arbeten.
DAVID ANDERSEN & Comp.
Hofjuvelerare.
4 Fredsgatan 4.

Arbeta för Dagny
genom att gynna dess annonsörer

- a) minskning af näringsbekymren,
- b) undanrödjande af att äktenskapets sexuella och materiella förhållande bli beroende af hvarandra,
- c) möjliggörande för männen af ingående af tidigare äktenskap,
- d) förbättring af de arbetande klassernas ekonomiska förhållanden,
- e) den unga flickans vänjande vid ordnad verksamhet och därigenom betingad själfuppfostran,
- f) ökad lifserfarenhet för kvinnorna.

Det kvinnliga förvärfarbetet blir ofördelaktigt för rasens utveckling genom:

- a) orättfärdigt utnyttjande af kvinnans arbetskraft — ett utnyttjande som hvarje individ, hvarje klass blir föremål för, som icke förfogar öfver till själf försvar erforderliga statsborgerliga rättigheter,
- b) minskning af äktenskapsfrekvensen på grund af statens äktenskapsförbud för i statens tjänst anställda kvinnor,
- c) otillräckligt skydd för moder före och efter förlossningen,
- d) omöjliggörande af amning,
- e) öfveranstängning af kvinnan, beroende på hopandet af moderskapets börda, det utomhusliga yrkesarbetet samt hushållsplikterna,
- f) sysselsättandet af kvinnor, i synnerhet blifvande mödrar, i vissa hälsovådliga yrken.

De för släktet skadliga faktorerna i det kvinnliga förvärfarbetet äro icke med förvärfarbetet såsom sådant ouplösligt förenade; de äro fastmera ett öfvergångsöndt, som uppstått genom att kvinnorna, under trycket af rådande ekonomiska förhållanden, hastigare åt sig eröfrat det utomhusliga förvärfområdet än de hunnit anpassa denna verksamhet efter sina modersrättigheter och plikter såsom maka.

De för släktet skadliga faktorerna i det kvinnliga förvärfarbetet kunna bortskaffas genom:

- a) likställighet inför lagen af alla statsborgare och statsborgarinnor. Fastställande af minimilöner, ingripande statlig kontroll öfver arbetsförhållandena, i all synnerhet hemarbetet,
- b) borttagande af tvångscelebat för kvinnor anställda i statens och enskildas tjänst,
- c) skyddslagar, hvilka icke inskränka sig till förbud för arbete viss tid före och efter förlossningen utan hvilka genom bestämmelser om moderförsäkring skaffa ersättning för denna tid af arbetslöshet,
- d) obligatoriskt inrättande af rum, där arbeterskan-modern kan amma sitt barn, samt förlänandet af amnings-premier,
- e) inrättande af hus med centralkök, barnkrubbor och lekskolor,
- f) fullständigt eller tillfälligt uteslutande af kvinnor i vissa bestämda yrken.

Dessa punkter innehålla, som synes, erkännande af såväl det nyttiga som det skadliga i det kvinnliga yrkesarbetet, men som helhet taget ligger däri ett förhoppningsfullt erkännande af kvinnoarbetets befriande verkningar

och af hvad detta betyder för den kulturella utvecklingen i allmänhet.

Häfvande af de missförhållanden, som uppstå genom kvinnornas deltagande i förvärfarbetet under nu existerande ofördelaktiga villkor, är som framgår af förhandlingarna hvad förbundet arbetar för — med ett fastslående af att det kvinnliga förvärfarbetet är ett såväl nationalekonomiskt som kulturellt godt.

Förädlande folknöjen.

(I anledning af fru Cecilia Bååth-Holmbergs bok med samma namn.)

Det är en allmän och helt visst berättigad klagan att hur stora summor som än slösas på vår folkbildning, hur präktiga skolpalats man än bygger, hur mycket upplysningen på skilda områden än tränger ned till folkets bredare lager, när denna bildning blott till en begränsad del af folksjälens: intellektet blir allt rikare tillgodosedt, medan själfva härden för allt andligt lif, hjärtat, förblir skäligen oberördt. Men är det så, måste det finnas någon stor lucka i vår beprisade höga folkbildning, så visst som det ligger en för alla tider gällande sanning i det gamla ordet: "Bevara ditt hjärta med all flit, ty därutaf utgår lifvet."

För någon tid sedan gick en ny bildningsvåg öfver vårt land i och genom föreläsningrörelsen, som hittills varit tämligen begränsad till städerna. Man fäste stora förhoppningar vid densamma, ty det föreföll helt naturligt att de ytterst låga inträdesavgifterna och de framstående föreläsarna skulle locka en talrik publik, särskildt af den arbetande klassen, som man speciellt velat gagna genom dessa bildningsstillfällen. Men den erfarenhet man gjort, åtminstone i en del mindre samhällen, har ej varit odeladt glädjande. Sedan saken mist nyhetens behag, företer en dylik föreläsningssal publik ej den syn man drömt sig att få se. Arbetarne och deras familjer äro — där ej programmet företer något alldeles särskildt anslående — afgjort i minoriteten, och det öfvervägande antalet utgöres af föreläsningssstyrelsen, af ortens honoratiories, som anse sig böra uppmuntra en god sak, samt af den kontingent äldre damer, som öfverallt fyller bänkarna i föreläsningssalarna. Förgäfves har man sökt uttänka de för arbetarne lämpligaste tider, dagar och ämnen. Resultatet blir ändå tämligen enahanda. Till någon del beror detta helt visst på att föreläsarne låtit ämnen och ordval ligga väl mycket öfver genomsnittsåhörarens horisont. Hör man t. ex. en föreläsare tala om Carl Larsson och oupphörligt använda uttryck som "färgvalör", "formgifning" m. fl. facktermer, kan man inte undra så mycket på saken. Men hufvudorsaken till arbetarnes fåtalighet ligger nog i en viss social misstro, i en känsla af att hela denna rörelse är något som göres för dem och hvari de själfva endast ha en passiv andel. Och det är med detta som när det är fråga om att få barn och ungdom intresserade af en sak: det gäller att de få göra något själfva.

I den bok som bär ofvanstående titel och som innehåller "118 program för uppläsningssaftnar på land och i stad af Cecilia Bååth-Holmberg" föreligger ett helt nytt och som det synes mycket beaktansvärdt uppslag. Förf. har klar blick för hvad som kan brista i de nu vanliga föreläsningssaftnarna. "De ge kunskap i diverse ting, men de bjuda ej på ett direkt och mera personligt samlande nöje; det hvilar ingen glans öfver dem." — — — "Det är ej nog för den stora allmänheten att få endast föredrag, om än så väl planlagda och utförda. — — — Den rent passiva uppgiften att endast och alltid vara åhörare har på icke få håll verkat tröttande och slappande på sinnena och är således icke ensamt i stånd att hålla de intellektuella intressena tillräckligt vakna hos befolkningen på landet eller i smärre städer." Förf. har tänkt sig att vid sidan af dylika rent kunskapsgivande aftnar skulle kunna anordnas "en annan art af godt och förädlande sällskapslif, till hvilket befolkningen af olika åldrar, klasser och kön kan samlas mera aktivt och som härigenom erhåller prägeln af ett mera festligt nöje." Det som härmed afses skulle vara ett slags uppläsningssaftnar, omväxlande med unison sång, kör af skolbarn m. m. Ett hufvudvillkor för att en dylik uppläsningssafton skulle fylla sitt dubbla ändamål att verka förströende och på samma gång bildande för hufvud och hjärta är att allt som sjunges eller läses skall kunna hänföras till en enda idé, vara i sann mening enhetligt och därigenom väcka ett så starkt intryck "att själen genljuder däraf under hemmets och dagens kommande arbete".

Som här är tänkt särskildt på smärre samhällen och deras ekonomiska förhållanden ingå inga orienterande föredrag i programmet — "skalder och författare måste genom sina dikter och skildringar tala själfva" — men hvad som fordras är en intresserad och omdömesgill ledare, som på förhand sätter sig in i programmet och utser sådana personer som kunna medverka med sång, deklamation, orgelspel m. m.

Anordnandet af en dylik uppläsningssafton ställer sig särdeles enkelt och billigt. Ledaren skaffar sig programkatalogen (som erhålles från Nordiska Bokhandeln, Stockholm, eller genom närmaste bokhandel) och utväljer ett program, som tilltalar honom; för säkerhets skull böra tre väljas, ifall litteraturen till någon af de första är utlånad. Han vänder sig därefter till Riksförbundet för sedlig kultur* (adr. Tärna) och rekviderar den å programmet utsatta för läsaftonen afpassade litteraturen, hvilken erhålles som lån mot den låga afgiften af 1 kr. "för nötning" samt frakten fram och åter.

Hvad ämnesvalet för läsaftnarna beträffar är detta så omväxlande och för ändamålet lämpligt som gärna kan tänkas. Där finns historiska aftnar från alla tider, litteraturaftnar, landskapsaftnar, sjömansaftnar, konstnärssaftnar, ungdomsaftnar, medborgaraftnar m. m., m. m. Ej mindre än 7 olika program handla om "våra vänner djuren", 6 äro afsedda särskildt för jultiden, 3 behandla religionens makt o. s.

* Det bör anmärkas att arbetet i fråga ingår som nr 5 i Skriftserie, utgifven af Svenska Riksförbundet för sedlig kultur.

v. Äfven det humoristiska elementet är tillgodosedt, ehuru flertalet program ha en direkt höjande och värmande syftning. Alla de unisona sångerna äro valda ur två lättillgängliga samlingar: "400 sånger", utgifna af Teodor Holmberg och Cecilia Bååth-Holmberg (pris 1 kr.) samt "Sjung, svenska folk!" (35 öre).

Programsamlingen vittnar om en mindre vanlig beläsenhet och fin urskilning. Det är att hoppas att det enkla och som det synes särdeles lyckliga uppslaget till en ny art af förädlande nöjen måtte få den allmänna tillämpning, hvaraf det är i hög grad förtjänt.

Fanny Ekenstierna.

Ett "skäl".

Under sommarens valagitation var jag en gång närvarande på ett liberalt valmöte. Till mötet hade utom föredragshållare, riksdagsmannakandidater och valmän också kommit tre opponenter, bland hvilka två tillhörde högerens allra främste. Den ene af dem, en bemärkt Förstkammarledamot, känd bl. a. också för sitt ihärdiga motstånd mot kvinnornas rösträttsfråga, kritiserade bland andra punkter på det liberala parti-programmet naturligtvis också denna. "För min del", sade han, "anser jag vårt land långtifrån moget för kvinnlig rösträtt. Som vi veta äro fruntimmerna här i landet flera än männen. Om vi nu gifva dem rösträtt, är det fara värdt, att vi bli öfverröstade af dem. Så mycket mer fara värdt, som kvinnorna helt säkert skulle i mycket stor utsträckning begagna sin rösträtt. Nu är det ju så, att fruntimmer i allmänhet ha lägre inkomster än män och alltså också lägre skattebelopp. Eftersom de ha lägre skattebelopp, ha de lättare att komma ut med skatten än de större skattebetalarna, och det har i själfva verket redan länge visat sig, att de kvinnliga skattebetalarna mycket samvetsgrannare än männen fullgöra sina kontributioner till stat och kommun och alltså mycket sällan förverka sin rösträtt på grund af icke erlagd skatt."

Jag har så samvetsgrant som möjligt ur minnet återgivit hans ord, och hur egendomligt det kan förefalla, så är det icke desto mindre sant, att detta, och ingenting mer eller mindre, var hvad han hade att anföra som motskäl mot kvinnans rösträtt. Alla de lättridna käpphästar, som eljest alltid framföras i Första kammaren, då kvinnans rösträtt kommer på tapeten, föraktade han denna gång — dessa, som vi annars så väl känna till, om att "kvinnan står för högt för det politiska lifvet, hon får ej neddragas, hennes område är hemmet, kvinnorna — d. v. s. de sanna kvinnorna — vilja inte ens själfva ha rösträtten" etc.

Nu är att märka, att denne talare är, som jag redan nämnt, särdeles framstående inom sitt parti, han är både en god talare och skicklig debattör och personligen har han många egenskaper, som komma också hans politiska motståndare att sätta honom högt. Och en sådan man anser sig offentligt vilja framföra ett sådant skäl mot

DAGNYS LÄSARE

böra gynna

DAGNYS ANNONSÖRER

Freja-Magasinet.
Specialaffär för Damartiklar.
18 Humlegårdsgatan 18
29 Drottninggatan 29

kvinnans rösträtt — och tror att han kritiserar ihjäl frågan!

Skulle man inte snarare ur hans yttrande kunna dra fram ett skäl för kvinnans rösträtt?

För min del måste jag bekänna, att jag kände närmast tacksamhet mot honom för hans ord — och jag önskade bara, att han fällt dem vid någon debatt i riksdagen, där de kunnat göra större effekt, istället för här på ett i och för sig icke så betydande valmöte, inför en skara landtmän, af hvilka de flesta kanske inte ens fullt kunde förstå innebörden af hans ord.

Först och främst är det ju litet svårt att komma underfund med sammanhanget i detta, att "landet icke är moget för kvinnans rösträtt" och påpekandet af det sakförhållande att kvinnorna i vårt land äro flera än männen. När blir då "landet moget"? När männen bli flera än kvinnorna? Men om så detta aldrig sker? Förblir då landet alltid omoget för denna reform. Därför att männen eljest riskera att bli ikullröstade af kvinnorna?

Hvad förutsätter vidare detta yttrande? Jo, att kvinnorna, då de en gång få något att säga till om i staten, skulle rösta tillsammans gent emot männen och männen å sin sida hålla ihop mot kvinnorna. Så har jag aldrig föreställt mig statslivet. Utan jag har tänkt mig, att då kvinnorna få lika rätt inom staten som männen, de där komma att rösta som människor och icke som kön och att männen göra likaså. Vore det emellertid så som detta yttrande förutsätter, att de frågor staten har bestämmanderätt öfver — eller en del af dem i alla händelser — kunna så absolut indelas i man-frågor och kvinno-frågor — då vore i sanning orättvisan att utestänga kvinnorna från medborgarrätten i staten än ohyggligare än den är. Ty då blir ju konsekvensen den, att i detta nu de frågor, som tal. med detta yttrande förutsatte som kvinnofrågor, alltid afgöras precis stick i stäf mot samtliga kvinnliga medborgares önskningsar — alltså, att männen för de till numerären dem öfverlägsna kvinnliga med-

borgarna skriva lagar, som äro fullkomligt diametralt motsatta dessas önskningsar. Så illa har jag dock icke trott det vara!

Den senare delen af den ärade talarens yttrande är än underbarare. När har man väl hört, att det är lättare för den mindre inkomsttagaren att komma ut med en skatt än för den större? Skatterna äro ju i alla händelser i proportion till inkomsterna lika, och den som har mer att ta utaf har nog i alla fall lättare att komma ut med en utgift. Så inte tror jag det är därför att kvinnorna i alla tider varit illa aflönade — och därför inte ha så höga skatter —, som de så samvetsgrannt ha fyllt sina plikter mot stat och kommun!

För min del vågar jag påstå, att denna samvetsgrannhet från kvinnornas sida är rörande storartad. Ty det är inte nog med att de — trots att de ha så små löner och därför ondt om pengar — betala sin gärd till samhället. (Vi få vara tacksamma mot denne motståndare till kvinnans rösträtt, att han fastslagit denna samvetsgrannhet. Ty ett sådant ord gäller naturligtvis mer då det kommer från en motståndare än om det sagts under en agitation för rösträtten.) Utan det är också detta, att de så troget betalat — trots att de veta, att de icke som männen få en rättighet i vederlag för sin penning!

Det händer understundom, som bekant, att man nödgas bedja försynen bevara en för ens vänner. Om dessa nämligen i ovist nit förstöra för en, då de söka gagna. Men då har man nog också lika stora skäl att anropa försynen om sådana motståndare som denne. Som då de tala mot en fråga komma med en bevisföring, som istället kan vändas till glänsande bevis för frågans berättigande!

Sannerligen: det är anledning för kvinnorna att glädjas, då de skäl som framföras mot vår rösträttsfråga af en utaf den frågans starkaste motståndare äro så ihäliga som dessa!

E. P.

"Ninon"

Damhandske

af

glacéläder.

Alla färger.

Kr. 1: 95.

A.-B. NORDISKA KOMPANIET

STUREPLAN — REGERINGSGATAN.

"Lady"

Damhandske

af

glacéläder

med uppstickade sömmar.

Alla färger.

Kr. 2: 50.

Pälsateljén (inneh. Albert Stridsberg)

Mästersamuelsgatan 37, 1 tr.,
hörnet af Malmskillnadsgatan.

Välsorteradt lager af **Pälsvaror**.

Moderniseringar och reparationer billigt och omsorgsfullt.

Allm. tel. 115 85.

Rikstel. Norrm. 241.

Sprid DAGNY!

Svenskarnes lynne.

Gustav Sundbärg: Det svenska folklynnet, Stockholm 1911.

När folk säger, att en bok är bra, menas därmed i regel, att den utsäger deras egna hemliga tankar, och i intensiv bemärkelse tror jag detta gäller om Sundbärgs ryktbara straffpredikan för svenskarne och deras grannar. Sju upplagor på mindre än ett halfår är något fenomenalt för en bok som denna, och det tyder på att det nu börjar löna sig att säga svenskarna sådana obehagliga sanningar som att de hvarken ha nationalkänsla, människokänedom eller ekonomiskt förstånd.

Och för egen del må jag så godt först som sist bekänna, att en stor del af boken är skriven som ur mitt eget hjärta och att jag inte på årtal läst något, som jag så nästan obetingadt kan säga ja och amen till. Det gick mig vid genomläsningen af "Det svenska folklynnet" nästan som när jag för många år sedan läste Kierkegaards "Öjeblikke": jag kände mig nära nog generad öfver att så ha blifvit ertappad i mina innersta känslor.

Från detta omdöme reserverar jag endast partiet om skandinavismen, och detta helt enkelt därför att jag därvidlag inte har förutsättningar att kontrollera förf:s omdömen. Äfven vår mest framstående statistiker kan nämligen behöfva kontrolleras, när han ger luft åt subjektiva känslor, och på detta område sviker han våra förväntningar på exempel, dem han eljest på alla punkter så rikligen tillmötesgår. Beskyllningen mot danskarna är för svår att icke kräfva bevis, och äfven om den uppståndelse boken faktiskt väckt i Danmark icke hade blifvit mindre, om talrika konkreta fall meddelats, så hade ändå anklagelsen för öfverdrift, som förf. nu ofta utsatt sig för, åtminstone i svenska ögon förstummats. Borde t. ex. icke antydningarna om "ett nytt fälttåg både från norskt och danskt håll" ha förtydligats för att icke verka enbart insinuation? Men när man å andra sidan beskyllt förf. för oresonligt danskhat, så bör ihågkommas, att det icke ingått i hans plan att skriva en undersökning om danskarnas lynne, utan att han endast velat påpeka de drag däraf, som orsakat att svenskar alltid dragit kortaste strået i affärsförbindelser med danskar. Och att vi gjort det, därom lär numera icke ges mera än en mening på denna sidan Sundet. Hvad nu än orsaken därtill må ha varit — inte är det underligt om främmande folk i allmänhet skulle ha kommit i frestelser genom svenskarnes godtrogenhet. Vi vända ju alltid ut och in på våra fickor af ren "ridderlighet" och säga "var så god" med en magnifik gest åt hela världen. Hela världen vore bra dum, om den inte toge för sig under sådana enkla förhållanden och sedan efteråt skrattade ut oss. Prof. S. säger emellertid i detta sammanhang ingenting om den svenska dryckenskapen, som säkerligen ännu spelar en oöfverskådlig roll vid affärstransaktioner. Redan Karl Johan visste, att "le brorskål" alltid varit en fara för svenskarne därvidlag, och själve Jack London har observerat något ditåt bland svenska guldgräfvare i Nord-Amerika. Dan-

skarne äro ju som helhet betraktade mera kroniskt alkoholförgiftade än vi, men detta behöfver icke med nödvändighet innebära en frestelse till obetänksamma affärsförbindelser, som den akuta alkoholismen i regel ger.

Att förf. öppet talar om det nationalhat, som alltjämt råder djupt i det danska folket gentemot svenskarne, må man icke lägga honom till last. Obevakade ögonblick ha icke sällan äfven på de allra sista tiderna afslöjat det för naivt häpna svenskars ögon, till och med strax efter skandinaviska festtal, och en svensk student, som kommit att förirra sig in i ett sällskap af danska och norska dylika, har kanske mer än en gång dunklare eller klarare förnummit detta hemliga "samröre" mellan de andra, som kommit honom att känna vemodet och stoltheten af att tillhöra en nation i "splendid isolation". "Splendid", därför att vår svenska impopularitet helt enkelt beror på de andras fruktan för det större och det okända. Vi ha ju hittills alltid känt dansk och norsk kultur vida bättre än danskar och norrmän känna vår, äfven sedan vår litteratur och konst på sista tiden stigit till högre rang än deras. Och det vore nära nog onaturligt, om de andra icke, som folk betraktade, såge på vårt nya uppvaknande på alla områden med större fruktan än sympati.

Men var det lämpligt att säga allt detta, äfven om det är sant; är det ej vissa fakta, om hvilka man helst bör låtsas, som om de inte funnes till? Jo, om de höra till dem, som kunna figas ihjäl, men att så icke är fallet med dessa, det har erfarenheten sedan 1860-talet bort lära oss. Det är nu inte min mening att stryka under saken för att vi, stolt draperande oss i känslan af vår öfverlägsenhet, skola utbrista med romaren: "må de hata, endast de frukta oss", utan för att vi på alla sidor snarast möjligt böra känna påpekade fakta som ett o n d t, som bör bekämpas. Preussens och Baierns exempel visa, att det icke behöfs någon innerligare sympati mellan två folk för att få dem att handla gemensamt, om det större driives af en stark vilja. Skola vi svenskar, som af folk-mängd, resurser och historia bestämts till ett ledarfolk, lära oss att äntligen "känna tiden, däruti vi sökte varda?" Ty att ödesdigra tider nalkas — det borde vid det här laget för den, som något närmare känner den ryskfinska politiken, ha öfvergått till något mer än ett olycksbådande orakelord från högerns valmöten.

Allt det öfriga i boken, icke minst kapitlet om svenskar och norrmän, skrifer jag obetingadt under. Man talar om förf:s öfverdrifter och menar väl därmed de starka orden, men härvidlag äro öfverdrifterna endast uttryck för själva verkligheten, sedd genom ett starkt och känsligt temperament. Den släta frasen om böcker, skriven med blod, passar som eljest aldrig, in på kapitlet "Bristen på nationell instinkt", där förf. påpekar hur svenskarne allesamman gått miste om den uppryckning, som 1800-talets nationalitetsidé skaffade Europas öfriga folk, hur "vår patriotism därför endast varit en gengån-

gare från 1600-talet" och "vårt liberala parti icke varit det fosterländska partiet — såsom annars har varit regel öfverallt i världen". Det är icke i trots af de starka orden utan till följd därpå, som boken haft sin exempellösa framgång, och allmänhetens instinkt har härvidlag träffat det rätta, ty det är ett sundhetstecken hos vårt folk, att så ungdomliga och träffande ord kunnat sägas från en Uppsala-kateder som t. ex. följande: "Den uslaste galizier på de skånska betfälten besjålas af en nationell instinkt, som saknas hos Skånes både herrar och bönder — att ej tala om dess arbetare." Eller hans intensiva påpekande af det sorgliga faktum, att en orätt mot en svensk af en främling aldrig upprör Sveriges folk — blott orätt mot en främmande — — Gent emot en främling har svensken alltid någon égard. Blott en landsman kan vara fienden sans phrase. — Svensken såsom svensk är den ödmjukaste och försyntaste varelse på jorden. All hans högfärd är privathögfärd. — Man misstänker nästan, att svensken njuter af att se en landsman smutskastas. I detta nöje vill han helst icke blifva störd af någon replik — — En svensk som skall uppträda mot en Sveriges fiende, har först att hos sig själf öfvervinna en viss hemlig sympati för mannen." — —

Ligger det bitterhet bakom dessa ord, så är det den berättigade och fruktbara bitterhet, som den verkliga fosterlandsvännen känner öfver att hans folk så föga motsvarar den idealbild han gjort sig därpå.

Författaren har skrivit, drifven af inre tvång — men säkerligen icke af någon glädje öfver striden. Ett lifslångt arbete har fört honom i beröring med sitt folks skuggsidor, och nu är det att hoppas, att just bokens framgång skall tjäna till bestyrkande af de ljusare framtidsutsikter han dock tycker sig skönja i fjärran.

Lydia Wahlström.

Folkbildningsförbundet och dess bokförmedlingsbyrå. Folkbildningsförbundet har utsändt meddelande om att biblioteksstyrelser samt kommuner, församlingar och föreningar, hvilka ämna upprätta offentliga bibliotek, kostnadsfritt kunna erhålla bokförslag till resp. 75, 150, 300, 500 och 1,000 kronor samt särskilda förslag till barnbibliotek från 50 till 150 kronor hos Folkbildningsförbundet, Lästmakaregatan 6, Stockholm. Förbundet förmedlar äfven bokköp till betydligt nedsatta priser, ombesörjer inbindning samt lämnar upplysningar och råd rörande såväl ansökan om statsbidrag som andra biblioteksfrågor. Därjämte tillhandahåller Förbundet vandringsbibliotek å 50—60 band, dels kunskapsgivande, dels skönlitterära arbeten, hvilka kunna rekvideras af föreläsningssällskap, nykterhets- och arbetareorganisationer, ungdomsföreningar och studiecirkel mot en hyresafgift af två kronor pr månad, hvarjämte frakten vid återsändandet bekostas af rekvisenten. Mindre vandringsbibliotek på omkring 30 band uthyras för en krona pr månad.

Kvindernes Køkken.

För ett eller par år sedan stod i Dagny införd en synnerligen intressant och detaljerad beskrifning öfver Kvindernes Køkken i Köpenhamn, därför vill jag nu endast med några ord beröra samma sak. Under detta år lästes i en Stockholmstidning den glädjande nyheten att man var å färde med att i Stockholm bilda ett företag liknande det danska. Mången hade nog med mig hyst ett hopp att denna plan skulle kunnat realiseras redan i höst; men då ännu intet sports därom, få väl dessa själförsörjande kvinnor i mycket blygsamma omständigheter, hvaraf det finnes en så stor del i vår hufvudstad, ännu ett år åtminstone längta efter den goda, rikliga och billiga föda en sådan inrättning kan förskaffa dem. Nu är det nog så, att mången endast lifnär sig, när hon så väl behöfde hvad man i dagligt tal kallar äta.

Då jag för en liten tid sedan var i Köpenhamn och åt både lunch och middag i Kvindernes Køkken och jag såg huru väl besatta alla borden voro af kvinnor i alla samhällsställningar och af alla åldrar, så gingo mina tankar naturligtvis till Stockholm med ett varmt beklagande af att något dylikt ej fanns där.

Lunchrätterna äro emellertid relativt dyra, men det är ju omöjligt undvika, då de serveras på beställning ända från kl. 11 f. m. En stekt spätta med potatis kostar dock ej mer än 50 öre. Priset på middagen var 55 öre, och bestod den då af saftsoppa med sagogryn i samt färstek med sås, potatis och lingon. Då man betänker att man får äta ett par portioner härpå och att denna mat liksom all annan föda där var mycket god och väl lagad, så är det ju ett synnerligen billigt pris.

Öfriga priser voro:

Kaffe eller thé med bröd	18 öre
Gröt med mjölk	20 öre
1 glas mjölk	10 öre
1 kopp hafresoppa med eller utan saft	15 öre
2 löskokta ägg med smör	30 öre

Detta visar ju att för 68 öre får man en mycket riklig frukost, och när man till allt detta lägger att lokalerna äro ljusa och snygga, uppässningen trefflig, rent duktyg och en pappersserviett vid hvarje tallrik, blommor på borden och inga drickspengar, så förstår man att kvinnorna i Köpenhamn ha det bättre än i Stockholm. Dessutom står det alltid på borden en korg med detta goda färska, mörka bröd, som man brukar få i Danmark.

Nu återstår endast att varmt önska och hoppas att de personer, som så välvilligt tänkt ordna ett dylikt kök i Stockholm, snart må lyckas i sitt företag. Att det blir flitigt besökt tror jag man kan garantera.

E. W. P.

Annonsera i DAGNY!

Prenumerera på DAGNY!

Litteratur.

Utanför. Af *Signe Engström*. Albert Bonniers förlag, Stockholm.

Den författarinna som här debuterar med en samling berättelser hör till det inte allt för ofta förekommande slaget som kan sin sak. Dessvärre händer det i våra dagar då skolkriornas fina öfverbetyg, tillika med benägenhet för rimsmideri och litterära storhetsdrömmar, vanligen frestar vederbörande till författareskap på rama allvaret — att både förstlingsböckerna och de efterföljande utmärka sig blott och bart genom en uppdrifven formtalan utan inneboende lif och utan att ge någon valuta.

Signe Engström kan inte blott berömma sig af ett färdigt och medryckande skrifsätt; hon har äfven något att säga. Och de flesta af hennes berättelser tyda på att hon äger denna genomskådande, skärpta blick för lifvet och människorna, för deras svaghet och styrka, brister och lustigheter, förutan hvilken ingen diktare kan fylla måttet, huru väl han än förstår att lägga sina ord.

De båda berättelserna "Frid på jorden" med sin ypperliga skildring af grannsämjan i en överbefolkad brukskasern och "Droppen, som bräddade bägarn", där den giriga och hårdhjärtade bondhustrutypen, tecknats med fasta drag och äkta färger, bära dessutom vittnesbörd om en humoristisk ådra af alldeles särskild styrka och must.

I "Lugna vatten", där tre unga människors kärlekshistoria ges — enkelt och utan stora åthäfvor — möter oss en innerlighet i tonen och en förmåga af en djupare själsanalys, som bådär godt för framtiden. "Blodets röst" är en med styrka gjord skildring af en temperamentfull och sympatiskt originell kvinna med utpräglad modersinstinkt, och hvilken — då hon i sitt äktenskap inga egna barn får — skaffar sig ett från hufvudstadens stora förråd af föräldralösa. Detta, en liten förtjusande flicka, i hvars ådror den kringströfvande cirkusryttarinnans blod rinner, växer sig allt fastare in i fostermoderns hjärta; men samtidigt göra sig de ärfda anlagen och äfventyrslusten gällande. Och, när hon en gång under en stockholmsfärd får se sin verkliga mor, tar naturen ut sin rätt. De gamla banden slitas, och hon följer blodets röst och den återfunna modern ut i det lockande lifvet på arenan, medan den andra, som gifvit henne ömhet och hem, återvände som en åldrad, bruten, ensam kvinna, hvars läppar på en kväll glömt att le — —. Ehuru ingenting brister här i karaktärsteckning och framställningskonst skulle dock ett ämne som detta ha vunnit ännu mer på en bredare läggning. Särskildt slutet, där flickans möte med modern och dess följder beskrifvas, borde ha lockat till ett djupare och mer intressant själsstudium, i stället för att såsom här affärdas helt kort och i en form så koncentrerad, att den verkar knapphändig. Berättelsen om "Svarten" däremot lämnar intet öfrigt att önska. Den är en lefvande målning ur allmogelifvet, välgjord och stark i färgen. Historiens uppräning hör visserligen inte till de märkvärdigaste — endast en gammal snål gubbes kärlek till sin häst och till mammon, och hur ödesdiger guldets öfvermakt blir både för honom själf och för

Svarten. Men det sätt hvarpå denna konflikt utförts, så måttfullt, naturligt och mänskligt, det är inte alltför vanligt och gör att historien kan räknas till en af bokens allra bästa. Hvad åter beträffar den första och längsta berättelsen "Tionde budet", så skulle den säkerligen ha kunnat bli af mer öfvertygande verkan, såvida författarinna inte gifvit hufvudpersonen — en ung arbetaredoter, utgången från ett af dessa brukskasernhem, som äfven här skildras på ett ypperligt sätt — allt för medvetna drag af ett färdigt själs- och känslolif, som knappast återfinnes i verkligheten annat än hos kulturmänniskan. Härigenom förlorar den annars bra komponerade historien det mesta af sin trovärdighet och lämnar läsaren ganska oberörd — ett öde som äfven delas af bokens sista berättelse "Lyckan". Svaga punkter, sådana som dessa, är dock någonting som vidlåder mer tränade författare än Signe Engström. Och mer än många andra kan hon på det hela taget ha allt skäl att vara nöjd med sitt förstlingsarbete.

Att den kraftiga och raska stilen ibland verkar lite för forcerad och brådskanad är äfven det något som kan och bör arbetas bort. Den behöver därför inte förlora något af sin ursprungliga originalitet och färgstyrka.

Säkert är att hon hör till de mer begåfvade författare, som framträd på sista åren. Och den löftrika debutboken "Utanför" bör finna många läsare som gärna förnya bekantskapen med en författarinna, hvilken jämte god berättarkonst äfven sitter inne med kunskap om lifvet och människorna och som äger äkta färger för deras särdrag.

M. R.—M.

Skogsberga by. En krans berättelser. Af *Carl Svenson-Graner*. F. C. Askerbergs Bokförlagsaktiebolag, Stockholm.

Det är ett svalg befäst mellan landtbon och stadsbon. Det vill säga, landtborna och stadsborna i gemen. Mellan enstaka individer ur de skilda lägren kan ju till exempel vänskap slå bryggor af förstående, nog starka att bära öfver till den andra partens område. Men ändå — ändå —. Det är så mycket af hvad vi landtbor känna och tänka som en stadsbo aldrig kan förstå, lika litet som han kan förstå naturen så som vi kunna det. Naturen ser stadsbon på mer eller mindre ytligt, bedömer den mer eller mindre ur dekorativ synpunkt, den skänker honom intryck och stämningar, han erfar glädje öfver dess skönhet, hvilken han ofta kanske bättre än landtbon är stånd att uppfatta, det vill säga medvetet uppfatta.

Och på samma ytliga sätt ser han på landtborna, bönderna, som han kallar dem samt och synnerligen, därvid att märka, att ordet bonde i hans mun alls inte är den hederstitel det en gång var och väl en gång åter skall blifva. — Bönder äro klumpiga, trögtänkta, envisa figurer, som då de komma in till staden gå och gapa på allt och alla, stanna i häpnadsfull beundran framför billighetsbasarernas fönster och biografernas affischrysligheter och hoppa högt i sky då de höra en automobil tuta på ett halft kvarters afstånd, — bevars väl, bönderna äro ju människor, de också, och måste ju fin-

nas för att bruka jorden, hvilket förresten är ett fasligt lätt arbete — bara så säden, sen växer den ju af sig själf, och bonden har bara att ta af den. Ja, nog är det en ofantlig procent af stadsfolket som tänker så om landsbygdens folk.

Men vi få ej döma stadsbon för hårdt för detta, — han förstår oss ej. Han förstår ej att det tunga — ja tunga — arbetet med jorden väl föder styrka men ej grace, han förstår ej att de som lefva i ständig kontakt med den år efter år, år efter år enligt samma obevekliga lagar verkande naturen måste bli konservativa, kanske ända till envishet. Han förstår ej.

Och hans försök att skildra något som går djupare än till ytan af landet och landtbornas lif stannar nästan alltid vid att bli ett försök.

Men stiger en landtbo fram, som fått gåfvan att medvetet uppskatta alla naturens rikedomar och att ge ord åt det som anas och kännes och tänkes i tysthet — då fångar han vårt öra och vårt hjärta, vårt — landtbornas. Vi höra välkända tonfall i rösten, som endast vi kunna uppfatta, och vi le åt och röras af våra gemensamma frimurarehemligheter.

Det är med dessa känslor jag — landtbon — läser Carl Svenson-Graners nya bok. En och annan af berättelserna däri håller kanske ej måttet vid en strängt kritisk granskning, — den sista af dem, "Kransen", verkar allt för "gjord" och kunde godt ha uteslutits, likaså den lite konstflade skildringen af björkens känslor i den för öfrigt dråpliga "Midsommarbröllopet". Denna berättelse hör annars till bokens allra bästa, är en lifslevande målning, gjord med så träffande porträttlighet, så sann humor och så varm medkänsla, att den kan kallas ett litet mästerverk. Detsamma kan sägas om "Lillegårdarna", historien om det goda folket på Lillegården, hvilken berättas med stark innerlighet och det fullkomligaste förstående för detta slag af folkkaraktärer och som är en af de vackraste berättelser om Sveriges bönder jag någonsin läst.

Några af berättelserna ha ägnats åt de konstnärssjälar som stundom drömma innanför bondens säfligt alldagliga yttre, som famla efter uttryck för hvad de bära inom sig men sällan lyckas därmed. I "Det hårda glaset" är det en drömmaregosse, som går med sinnet fullt af sagofantasier och som gång på gång tror sig kunna träda in i sagans blåa land men alltid hejdas af det hårda glaset, som skiljer honom från de lockande härigheterna. I "Fiolen" är det konflikten mellan hvardagsplikternas kraf och kärleken till en kvinna å ena sidan och den födde musikerns hela läggning å den andra, som skildras. Och "Harboet" handlar om en gammal man, som lefde för och fick allt det solskens hans lif ägde genom tanken på ett konstverk han en gång skulle frambringa, — ett konstverk, hans enda, som när det äntligen en gång skapats, förstördes af ett barns ovarsamma grepp. —

När man slutat boken tycker man att man i verkligheten gjort ett besök i Skogsberga by och lärt känna dess människor, först och främst Samuel och Kristina i Lillegården för hvilka man fattat stor vänskap.

Och den breder sig ut för ens inre syn, den fagra småländska nejden, genom hvilken Emån glider fram, speglade alar och hvitstammiga björkar, gråa torpstugor och röda gaflar i byarna — hela den "rika fattigdom", som författaren välsignar och åt hvilken han med sin bok i minnesgod tacksamhet rest en ärestod.

A. H—n.

Föreningsmeddelanden.

Fredrika-Bremer-Förbundskretsen Malmö med omnejd hade måndagen den 16 d:s sammanträde i Malmö, hvarvid pastor H. Isberg höll föredrag om "Våra barnavårdsagar, kritik och önskemål". Det intressanta föredraget, hvori bristerna i vår barnavårdsagstiftning belystes med talrika exempel, efterföljdes af diskussion. I denna gjordes utmärkta inlägg bl. a. af den som barnläkare bekante dr Joh. Cronquist, hofrättsnotarien W. Ahlström samt stadskommministern L. Frick-Mejjer.

Mötet beslöt uttala sig för att frågan hölls vid lif inom förbundet.

Eskilstuna F. K. P. R:s förslag till ändring af par. 6, mom. A. i Landsföreningens stadgar hade något ofullständigt meddelats till föregående veckas nummer. I sin helhet har förslaget följande lydelse:

"Centralstyrelsen utgör organ för de hvar för sig själfständiga lokalföreningarnas gemensamma uppträdande samt beslutar enligt dessas omröstning angående viktigare sådana åtgärder, som taga deras samfälliga verksamhet i anspråk. I fråga om åtgärder, som röra gemensamt uppträdande för uppnående af Landsföreningens mål, äro lokalföreningarna pliktiga att ställa sig Centralstyrelsens beslut till efterrättelse."

Västerås F. K. P. R. hade sitt första möte för hösten den 9 oktober. Föredrag om rösträttskongressen hölls af fru Maja Strandberg och illustrerades med skioptikonbilder. Mötet var talrikt besökt. En platstidning refererar föredraget som synnerligen sympatiskt, medryckande och t. o. m. på icke rösträttsvänner öfvertygande.

Fru Strandberg har sedan på uppdrag af Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt hållit föredrag i Krylbo och Borlänge om "Samhället och kvinnan" samt i Avesta, Hedemora och Kärrgrufvan om "Kvinnorösträttskongressen 1911", det senare med skioptikonbilder. Flera nya medlemmar ha erhållits och i Borlänge är ny förening bildad. Intresset för saken föreföll på sistnämnda plats ganska lifligt och därtill hade tydligen bidragit en diskussion som nyligen där hållits i en diskussionsklubb, hvarvid frågan om politisk rösträtt för kvinnor ventilerats. En motståndare hade uppträdt särdeles kraftigt med skäl i stil med kyrkoherde Ringius', och detta inlägg tycktes ha påskyndat frågans mognad.

Rösträttsmöte i Södertälje hade anordnats af Stockholms länsförbund och föreningen i Södertälje för kvinnans politiska rösträtt måndagen den 23 oktober. Hufvudtalare var dr Gulli Petrini; anföranden höllas äfvenledes af fru Maria Bohlin och fröken Anna Lindhagen. Länsförbundet sammanträdde i Södertälje samma dag hos sekr. fru Maria Dehn, hvartill medlemmar i länets rösträttsförening hade tillträde. Utförligare omnämnande inflyter i nästa veckas nummer.

Frågor och svar.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädpris är kr. 4:50 för $\frac{1}{4}$, 2:50 för $\frac{1}{2}$ och 1:25 för $\frac{1}{4}$ år.

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat *minst* 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) **Antingen:** Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst* 5) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) **Eller:** Man prenumererar å närmaste postkontor (*ej* annorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sända samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I Stockholms tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

Folkskolans Barntidning

utgifven och redigerad af **STINA QUINT** utkommer 1911 i sin tjugonde årgång.

Ett rikt illustrerad nummer hvarje vecka, 36 veckor under året.

Bästa och lämpligaste läsning för barn af alla samhällsklasser.

Prenumerera å närmaste postkontor. Pris för helt år Kronor 1:65, halft år 90 öre.

**ANNONSERA I
DAGNY.**

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halftva priset eller 7½ öre pr mm.)

Ung lärarinna

önskar plats i familj under dec.—jan., för att undervisa nybörjare och deltaga i husliga sysslor. Svar till "Värmländska", Karlstad p. r.

Slöjdlärarinna,

bildad och af god familj, som, efter att ha genomgått årskurs vid en af vårt lands förnämsta slöjd- och väfnadsskolor, aflagt lärarinneexamen vid Andrea Eneroths slöjdlärarynneseminarium, önskar plats i hem eller skola. Svar till "Hemslöjd", Gumælii Annonsb., Malmö.

UNG, bildad, sjukvårdsvan flicka söker ett par månaders anställning hos sjuk person. »N. M.», Annonskontoret Odengatan 63.

I privat sjukvård önskar en stadgad, enkel flicka plats hos äldre herre eller dam, är äfven villig att deltaga i förekommande sysslor. Betyg finnas. Tacksam för svar till "Sköterska", Klippan p. r.

UNG flicka, van vid privat sjukvård, önskar plats till hösten. Äfven villig deltaga i husliga sysslor om så önskas. Bästa rek. finnas. Svar till "Hösten 1911", Stallarholmen p. r.

Tandläkare.

Kvinnlig tandläkare, som innehar assistentbefattning, söker liknande eller vikariat. Svar till "Tandläkare", Gumælii Annonsbyrå, Malmö.

UNG flicka önskar lära sjukgymnastik och massage helst som frielev. Svar emots tacksamt till "20 år" Eskilstuna p. r.

19-ÅRIG frisk och hurtig småländska önskar komma på sjukhus eller i finare familj. Är mycket intresserad för sjukas vård. Tacksam för svar till "Smäländska", Aneby p. r.

Musikalisk, 21-årig flicka,

som med vackra betyg genomgått 8-kl. läroverk och därefter på egen hand skött hushållet för trenne syskon, önskar plats i fin familj på landet för att vara husmodern behjälplig med hemmets skötande. Är kunnig i maskinskrifning. Svar inom 14 dagar med uppgift om löneförmåner till "Arbetsam", Ekarna, Onsala.

Hushållsbiträde

med goda rekommendationer önskar anställning i liten familj i Stockholm. Vidare uplysningar genom Fredrika-Bremer-Förbundets Byrå, Stockholm.

PLATS som husföreståndarinna önskas 1 nov. till bättre aktad ungherre. Goda betyg och rekomm. från föregående platser. Svar till "M. J", Fårhult.

20-ÅRIG, bildad, frisk och barnkär flicka, önskar plats som barnfröken för mindre barn. Tacksam för svar under adr. "Pålitlig", Box 21, Kungsör.

UNG flicka af tjänstemannafamilj önskar plats som sällskap och hjälp i bättre familj eller hos ensam dam. Svar till »Ung flicka», Knutby p. r.

Husföreståndarinneplats

önskas till 1 nov. i bättre hem hos ungherre eller änkefru af ung fru där en 4-årig dotter får medtagas. Svar till "32 år", Värml. Säby p. r.

Ung folkskollärarinna,

som genomgått 8 kl. läroverk, önskar under vinterferierna mot fritt vivre komma i godt hem för att vara till hjälp och sällskap. Undervisning i vanliga skolämnen event. musik kan äfven meddelas. Familjemedlem. Snart svar emots tacksamt under adr.: »Medio af nov.», Sv. Dagbl. kontor, Stockholm.

Ung flicka

af god familj som genomgått Praktisk skola önskar att mot fritt vivre eller någon lön komma i trellig familj för att deltaga med förefallande göromål. Svar till "Familjemedlem", Ludvika p. r.

Bättre flicka,

van vid husliga göromål, äfven sömnad, önskar plats i god familj. Vid lön fästes ej afseende. Svar till "Tack 21" Vallberga.

Ung, elementarbildad flicka

önskar komma i god familj för att deltaga i husliga arbeten, särskildt matlagning. Är något musikalisk och kunnig i handarbeten. Fritt vivre önskas. Svar till "A. E. 18 år", Eslöv p. r.

EN 20-årig, ordentlig och allvarlig flicka önskar plats att gå frun tillhanda, där jungfru finnes. Genomgått kurs i sömnad. Svar till "November 1911", Falun p. r.

TVÄNNE lärarinnor önska under vinterferierna (1 dec.—1 mars) plats i familj att undervisa barn inom småskolans område samt deltaga i husliga sysslor. Svar önskas till »Lärarinnor», Sundsby.

FÖRÄLDRALÖS, 30-årig landbrukaredotter önskar plats i god och aktad familj som hjälp och sällskap. Genomgått slöjd- och hushållsskola. Villig betala. »Föräldralös». Töreboda p. r.

Stenograf och Maskinskrifverska

önskar plats. Svar märkt »Snarast». Allm. Tidningskont., Gust. Ad. torg.

ÄNKA. 30, år söker plats såsom hjälp och sällskap eller såsom hushållsföreståndarinna i liten familj, gärna äldre, till 1 december eller på nyåret. Svar emotses tacksam under adr. »S. T.» Alingsås p. r.

I privat sjukvård önskar en stadgad enkel flicka plats hos äldre herre eller dam, är äfven villig att deltaga i förekommande sysslor. Betyg finnas. Tacksam för svar till »Sköterska», Klippan p. r.

Bildad, hushållsvan flicka, kunnig i matlagning, bakning, husliga bestyr, söker plats i godt hem där jungfru finnes. Goda rek. Svar till »Enkel—duglig», Sv. Telegramb. Sthlm, f. v. b.

Bättre flicka,

önskar plats i familj (helst i södra Sverige) där skrifgöromål förekomma. Sökande har haft tillfällig plats på grosshandelskontor samt dessutom sysslat med renskrifning. Är för öfrigt kunnig i kläd- och lina-sömnad samt handarbeten. Svar till »Oktober», Bårskar, Enköping.

Bildad flicka,

önskar anställning i litet hushåll i Stockholm att i jungfrus ställe sköta alla göromål. Fredrika-Bremer-Förbundet, Stockholm.

Ung bättre flicka,

van i sinnessjukvård önskar plats att sköta nerv- eller lindrigt sinnessjuk herre eller dam. Goda rekommendationer finnas. Svar till »Sjuksköterska», p. r. Ödsmål.

Ung flicka af god familj

som i sommar genomgått väf- och hushållsskola, önskar plats i treflig familj som hjälp och sällskap. Familjemedlem. Svar till »Skånska, 19 år», G. Köpinge.

Bättre, medelålders flicka,

väl kunnig i matlagning och fullt förtrogen med ett hems skötsel, söker plats att förestå hushåll. Svar till »Hushållning 1911» under adress S. Gumælii Annonnsbyrå, Stockholm, f. v. b.

LEDIGA PLATSER.

Afdelningssköterska

får plats å med. afd. å Lasarettet i Falun den 1 dec., eventuellt 1 jan. Lön 500 kr. och allt fritt. Ansökan jämte erforderliga betyg, äfven skolbetyg, insändas till Husmodern.

Hushållsfröken

väl kunnig i matlagning, slakt och dyl. får plats den 1:sta nov. på egendom i Finland. Hon bör vara villig deltaga i alla förefallande göromål. Diskning och gröfre sysslor göras af köksflicka. 5 personers hushåll. Inga tjänare i maten. Lön 35 mark i mån., fri resa och pass. Svenska finnas å samma plats. Svar med betyg, foto. sändas till »God plats», Alfvesta p. r.

Vid gruffält

erhåller elementarskolebildad skrifverska, som äfven har öfning i kartritning, plats. Ansökningar adr. till Grufförvaltningen, Striberg.

Plats i Göteborg,

(30 min. spårvägsresa utanför staden) erhåller pålitlig van barnfröken att medhjälpa till uppfostran och efterseende af 6 barn i ålder intill 8 år. Endast person med goda betyg på samma göromål torde söka platsen. Helst hemma i pianospelning. Svar märkt »Fruns sällskap och hjälp», Box 42, Göteborg.

Hushållerskeplatsen

vid Jönköpings länslasarett är ledig för tillträde genast. Årlig lön 500 kr., kost, rum, tvätt och fria utskylder. Ansökningar med betyg (helst från liknande anställning) foto. och åldersuppgift insändas före den 30 dennes till sysslomanen, som lämnar närmare upplysningar.

Plats

erhålls för enkel bättre flicka, något kunnig i sömnad och öfriga i hemmet förekommande göromål. Tre barn 6, 4, 2 år. Två jungfrur finnas. Svar med rek., foto. och löneanspråk till Fru Alma Westling, Umeå.

Teckningslärarinnetjänsten

vid Sundsvalls Läroverk för flickor blir ledig fr. o. m. vårterminens början 1912. Undervisningen omfattar teckning, välskrifning och modellering (det senare för småskolan), omkr. 24 timmar i veckan. Lön enligt lag. Ansökningshandlingar (äfven läkarebetyg) torde före den 15 nov. insändas till skolans föreståndarinna.

En god kokerska önskas för svensk familj bosatt uti England. Sökanden måste vara ung och frisk och hafva goda betyg. Lön 25 kr. pr månad och fri resa till England via Göteborg. Svar med foto. sändes till »Kokerska till England», under adress S. Gumælii Annonnsbyrå, Stockhom f. v. b.

Kassörska

fullt hemmastadd i bokföring, stenografi och maskinskrifning sökes för expeditiions- och agenturaffär i mellersta Sverige.

Företräde lämnas den som är kunnig i engelska språket. Ansökningar jämte uppgift å föregående verksamhet, löneanspråk och ref. insändes under sign. »Snabb uppfattning» under adress S. Gumælii Annonnsbyrå, Sthlm, f. v. b.

Examinerad barnsköterska

erhåller genast plats att sköta ett nio månader gammalt barn. Kunnig i sömnad. Rekommendationer fordras. Svar till »Barnsköterska», Tomelilla p. r.

För bildad, enkel och barnkär flicka, kunnig i matlagning och husliga sysslor, finnes den 1 nov. plats i mindre hem, 30. min. utom Stockholm, som husmoders hjälp och sällskap. Jungfru för grofsysslor finnes. Svar med foto. och ref. samt lönepret. till »Postbox-333», Stockholm I.

Frisk, anspråkslös, ordentlig flicka,

kunnig i matlagning, något van vid sjukvård och massage, villig deltaga i förekommande göromål får god plats i bättre hem, två personers hushåll. Svar med betyg, foto. ålder och löneanspråk insändes till »L. M.», Sv. Telegrambyrå, f. v. b., Stockholm.

Korrespondent,

Skicklig stenograf och maskinskrifverska för tysk och engelsk korrespondens erhåller anställning. Ingeniörsfirma Fritz Egnell, Stockholm.

Tvättförestånderska.

Från och med den 1 Januari 1912 blir plats ledig här för duglig tvättförestånderska, ej öfver 30 år gammal. Upplysningar lämnas å hospitalskontoret.

Lund i Oktober 1911.

Hospitalskontoret.

L. B. 16259

GYNNA ALLTID DAGNYS

ANNONSÖRER!

Kvinnliga arbetsområden.

Utbildningskurser m. m.

Muntliga och skriftliga

upplysningar genom

Fredrika-Bremer-Förbundets Byrå,

54 Drottninggatan.

Sprid Veckotidningen DAGNY!

DEPOSITIONSRÄKNING

5 %

SPARKASSERÄKNING

4 1/2 %

KÖPMANNABANKEN,
Arsenalsgatan 9,
Södermalmstorg 8,
STOCKHOLM.
Aktiekapital 3,000,000 kr.

Sprid Dagny!

Wiréns utsökta **PARFYMER**, eleganta damers förtjusning.

Erhålles i hvarje välförsedd parfymhandel samt direkt från
A. G. Wiréns Tvål- och parfymfabrik. (Grundad 1860.) Kgl. Hoflev.
21 Lilla Vattugatan 21 . . . Stockholm.

Nu utkommet:

HVIT SLAFHANDEL

Af AXEL LILJEFALK,

ordf. i den danska nationalkommittén för bekämpande af den
hvita slafhandeln.

Öfversättning från danskan.

A.-B. Hiertas bokförlag. Pris 1: 50.

Prenumerera på posten eller tel. Ö. 3275 på

Mönstertidningen Konstslöjden i Hemmet.

Pris 3.50 pr år, 12 häften. Lösnummer 30 öre. Innehåller mönster till broderier, väfnader, läderplastik, gyllenläder, drifning i metall, målning på porslin, trä, m. m.

Prenumeranter få begära mönster.

Äldre årgångar realiseras.

Red.: Valhallavägen 19, n. b.,

Stockholm.

Filial: Haparanda.

G. o. A. MEUKOW.

Se

Löfmarks Möbelmagasin

Regeringsgatan 42

STOCKHOLM

Endast svensk tillverkning.

Pälsvaruaffären

77 Drottninggatan 77
A.T. 264 29. Anders Andersson.

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelgat. 25.

Rikstel. 68 98.

Allm. tel. 82 11.

England. Miss Curtis mottager unga damer, som önska lära engelska. Mildt, hälsosamt klimat. Moderat pris. Referenser. Prospekt.

Monplaisir College,
Paington on Sea, Devon, England.

OBS.! Fredrika OBS.!

Bremer-Förbundet.

Å Fredrika Bremer-Förbundet finnas anmälda lektionsgivare, in- och utländska, hushållsbiträden af olika slag, barnfröknar, kontorsbiträden, gymnaster m. m.

Mottagningstid kl. 12—4.

Adr. Drottninggatan 54, Stockholm.

Allm. tel. 48 16. Riks tel. 27 62.

HANNA HEDSTRÖMS

Råntillverkning, 72 Stora Badstugugatan,
Stockholm. Allm. Tel. 201 52.

Annonsera i DAGNY!

Sju präktiga äfventyrsböcker för barn o. ungdom.

Tsarens kurir. Berättelse för barn och ungdom. Fritt efter Jules Verne af Alfred Smedberg. 352 sidor med 47 illustrationer af Karl Aspelin. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Parzival. En riddarsaga från medeltiden. Bearbetning af Ingeborg Uddén. 259 sidor. Med 45 illustrationer af Ingeborg Uddén. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Sagogrottan i Sagoskogen. En samling sagor af Harald Östenson. 303 sid., 50 illustrationer. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Den hemlighetsfulla ön. Berättelse för barn och ungdom. Fritt efter Jules Verne af Alfred Smedberg. 312 sidor, 44 illustrationer af Brita Ellström. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Hjälten bland hjältar skildrade för barn och ungdom af Marie Louise Gagner. 304 sidor, 33 illustrationer af Edv. Berggren. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Nybyggarna i Kanada. Berättelse för barn och ungdom. Bearbetning efter Kapten Marryat af Anna Gustafsson. 296 sidor. 39 illustr. af Nils Larsson. Kartonnerad. Pris 75 öre.

I Guldslottets Rosengårdar. Sagor och berättelser af Harald Östenson. 151 sid., 39 ill. Kartonnerad. Pris 75 öre
Erhålles i hvarje bokhandel eller direkt från

Folkskolans Barntidnings Förlag, Stockholm. (Stina Quint.)

Rodenstamska Skolan, Hudiksvall.

Husmoderskurs: konservering, matlagning, bakning, kläd- och linnesöm, väfnad (enkel och konstväfnad), läderplastik m. m. samt **Slöjdläroinnekurs** börja den 20 januari. **Skolköksläroinnekurs** börjar den 20 augusti. Prospekt på begäran.

Prenumerera på DAGNY!

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Första-kammarupplösningen och vår rösträttsfråga.

Kvinnorna och förvärfarbetet.

Förädlade folknöjen. Af Fanny Ekenstierna.

Ett "skäl". Af E. P.

Svenskarnes lynne. Af Lydia Wahlström.

Kvindernes Kökken. Af E. W. P.

Signe Engström: Utanfö. Rec. af Maria Rieck-Müller. —

Carl Svenson-Graner: Skogsberga by. Rec. af Anna Harpen.

Notiser.

Föreningsmeddelanden.

**Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.**